

I sine egne komposisjoner har han nå fokus på de små uttrykkene i hverdagslivet, som «god morgen» og «god kveld». FOTO: MARIANN DYBDAHL

Årets festivalkomponist:

– De kriger mot sine egne røtter

Valentin Silvestrov (86) måtte flykte til Berlin da russerne invaderte Ukraina.

»Trondheim Kammermusikkfestivalen

Festivalkomponisten under årets Kammermusikkfestival i Trondheim kikker opp på Vestfronten av Nidarosdomen.

Så begynner kirkeklokkene å ringe. Han blir tydelig rørt. Den gamle katedralen minner ham om hjemlandet Ukraina.

Vi møter ham sammen med datteren Inga Nikolenko og den ukrainsk-norske tolken Hanna-Mari Novosad Mæhlum, som er født og oppvokst i Trondheim. Hun har med seg ukrainsk sjokolade.

Den begeistrer.

Og på spørsmål om hvordan han synes det er å være i Trondheim, svarer han med historiske betraktninger om vikingene.

– Da vikingene kom til Ukraina var de rundt på forskjellige steder, fra Kyiv til Kreml. Og nå har rollene reversert. Nå er det jeg som kommer hit og går rundt i vikingenes by Trondheim.

Elleve millioner på Spotify
Han er Ukrainas fremste nå-

levende komponist og et av hans mest populære stykker er spilt over elleve millioner ganger på Spotify. Da krigen brøt ut i Ukraina for halvannet år siden flyktet han til Berlin sammen med datteren sin og har bodd i den tyske hovedstaden siden da. Opplevelsen forklarer han slik:

– Se for deg at det samme hadde skjedd her. At alt plutselig ble helt kaotisk, med folk som løper i alle retninger og ikke vet hvor de skal dra. Og med biler som blir stående i gatene, som folk har forlatt for å komme seg over grensen. At det plutselig kommer noen som vil ha kontroll over hele samfunnet, tenk deg hvordan det ville ha vært her i Trondheim.

Silvestrov påpeker at den russiske invasjonen vi alle var

vitne til i 2022 startet allerede i 2014. Hele verden så hva som var i ferd med å skje, men gjorde ingenting, sier han.

– Russland har oppført seg på en måte som ikke er mulig å bortforklare, både overfor Georgia og Ukraina. Systemet under Sovjet fungerte ikke, men det som skjedde i etterkant var at Russland tok all makt og vetoret.

Den ukrainske komponisten undrer seg over hvorfor det ble sånn at alle republikkene som var en del av Sovjet ikke hadde noe makt etter Sovjets fall.

Han mener Russland bruker dette som et argument for alle planene og ideene de ønsker å gjennomføre nå. Videre er han opptatt av å skille mellom russisk kultur og den kulturen som var under det russiske imperiet, og som har europeiske røtter.

– Store navn som forfatteren Nikolaj Gogol var russisk med ukrainsk herkomst, og mye stammet fra Europa på den tiden. Derfor blir det jo ganske idiotisk, at Russland går til krig mot vestens idealer, gjennom Ukraina, når mye av russisk kultur har sitt egentlige opphav i

Europa. De kriger mot sine egne røtter, og dette gir jo ikke mening i det hele tatt.

Om kirkens politiske makt

Selv om terroren herjer, og raketene treffer bygninger og folk, fortsetter konsert- og kulturlivet i Ukraina, forteller han. Mange hører mye på musikk, men musikk blir også brukt for å fremme russisk agenda, spesielt innenfor den ortodokse russiske kirken.

– En rekke ledere i denne kirken velsigner nå russisk krigføring i Jesu navn. Det gjør at russiske myndigheter bruker det som propaganda for å videreføre krigføringen og idealene de kriger for.

Silvestrov har selv en rekke filosofiske betraktninger som er tuftet på kristne verdier og synes det er grusomt når de store biskopene sier det er greit å drepe alle som ikke ligner på dem selv. Eller som ikke deler de samme verdiene.

– I Bibelen står det om da Jesus kom til jorden, og hvordan han forente alle. For det handler ikke om at du er jøde eller greker, men om alle folkeslag. Det er idiotisk at kristendommen brukes som et våpen for å videreføre krigen, de går jo dermed imot seg selv.

– Kristne ledere bør konfrontere Putin og andre forskrudde ledere med at situasjonen ikke er slik de fremstiller den. Jesus prøver tvert imot å lære oss hvordan vi skal leve på en god og inkluderende måte, legger Silvestrov til.

I tider med konflikt kan kunst og inspirasjon kveles eller forties, men de eksisterer fortsatt som en viktig del av menneskenes uttrykk og kultur, mener han.

Verdien av små øyeblikk

– Hvor vellykket et samfunn er,

er gjerne basert på innbyggernes muligheter til å se disse dagligdagse, hverdagslige tingene som er rundt oss. Vi burde ikke bruke musikk som et slags våpen, men heller ha fokus på de små, kanskje ubetydelige tingene i livet, forklarer han, og tilføyer:

– Trondheim kammerfestival kan nok ikke hjelpe på situasjonen i Ukraina, men kanskje kan musikk hjelpe ledere i andre land til å ta de riktige beslutningene. Hvis jeg hadde mistet mine nære, kjære ville ikke en musikkfestival gitt meg noe, men musikk kan nok ha effekt på verdensledere, og de avgjørelsene som blir tatt for hvordan vi skal håndtere verden videre.

– Hele verden har hørt om Ukraina, og nå vet folk at det er stor forskjell mellom Ukraina og Russland, det var det ingen som så før. Men det stopper ikke terrorismen.

Nå gleder han seg spesielt til konserten i Nidarosdomen natt til lørdag der et av hans hovedverk fremføres av Kyiv Kammerkor.

– De er blant de beste korene i verden, de har turnert over alt, og jeg har hatt et tett samarbeid med dem. Og det er spesielt salmene jeg gleder meg til å høre. Hvis du ikke bare hører på musikken, men også lytter til det som blir sunget, vil du få med deg en beskrivelse av hele situasjonen i Ukraina.

– Den viktigste kampen i vår tid er ikke å løpe rundt med et gevær, men å leve hver dag på en best mulig måte. Da har du levd et vellykket liv. Det handler ikke om å kjempe mot andre mennesker, men om kampen med deg selv og dine egne tanker, avslutter den ukrainske komponisten.

ANNEMONA GRANN 48185875
annemona.grann@adresseavisen.no